

Sub-Saharan Africa...เศรษฐกิจขยายตัวสูงสุดในรอบ 8 ปี

จากรายงานเรื่อง “Regional Economic Outlook Sub-Saharan Africa” และ “World Economic Outlook” ของ IMF พบว่า **ในปี 2547 เศรษฐกิจของประเทศในแถบแอฟริกาตอนใต้ (Sub-Saharan Africa)* ขยายตัวดีขึ้นเป็น 5.1% ซึ่งสูงสุดในรอบ 8 ปี** เมื่อเทียบกับ 4.1% ในปี 2546 รวมทั้งมีอัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำกว่า 10% เป็นครั้งแรกในรอบ 25 ปี อีกด้วย ทั้งนี้ อาจแบ่งประเทศในแอฟริกาตอนใต้ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมัน เศรษฐกิจในปี 2547 ขยายตัวเฉลี่ยสูงราว 7.0% เทียบกับ 8.0% ในปี 2546 โดยประเทศที่เศรษฐกิจขยายตัวสูงสุด คือ อิเควทอเรียลกินี (ขยายตัว 34.2% เทียบกับ 18.3% ในปี 2546) รองลงมา คือ ชาด (ขยายตัว 30.5% เทียบกับ 11.3% ในปี 2546) และแองโกลา (ขยายตัว 11.2% เทียบกับ 3.4% ในปี 2546) ตามลำดับ

- กลุ่มประเทศที่ไม่ใช่ผู้ผลิตน้ำมัน เศรษฐกิจในปี 2547 ขยายตัวเฉลี่ยราว 4.4% เทียบกับ 2.9% ในปี 2546 โดยประเทศที่เศรษฐกิจขยายตัวสูงสุด คือ เอธิโอเปีย (ขยายตัว 11.6% เทียบกับที่หดตัว 3.9% ในปี 2546) รองลงมา คือ โมซัมบิก (ขยายตัว 7.8% เทียบกับ 7.1% ในปี 2546) และแกมเบีย (ขยายตัว 7.7% เทียบกับ 6.7% ในปี 2546) ตามลำดับ

⇒ ปัจจัยสนับสนุนให้เศรษฐกิจของ Sub-Saharan Africa ขยายตัวดี

- **ราคาน้ำมันและสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น** เศรษฐกิจโลกที่เติบโตอย่างแข็งแกร่งในปี 2547 ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันของโลกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นถึง 31.0% มาอยู่ที่ระดับราว 37.8 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล เทียบกับ 28.9 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ในปี 2546 ทำให้กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันใน Sub-Saharan Africa มีรายได้จากการส่งออกน้ำมันเพิ่มขึ้น อาทิ อิเควทอเรียลกินี (ส่งออกน้ำมันเป็นสัดส่วนสูงถึง 98.3% ของมูลค่าส่งออกรวม) และชาด (สัดส่วนราว 48.8% ของมูลค่าส่งออกรวม) ฯลฯ ประกอบกับสินค้าโภคภัณฑ์สำคัญในตลาดโลก อาทิ เหล็ก ตะกั่ว ทองแดง ทอง เพชร และอาหาร (เป็นสินค้าส่งออกสำคัญของหลายประเทศในภูมิภาคนี้) มีราคาสูงขึ้นเฉลี่ยราว 17.5% ในปี 2547 จากที่เพิ่มขึ้น 10% ในปี 2546 ทำให้ประเทศใน Sub-Saharan Africa มียอดเกินดุลการค้าและมีทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 60 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2547 เทียบกับ 41 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2546

* ข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ โดยทั่วไปจะนิยามว่าประเทศในแถบแอฟริกาตอนใต้ หรือ Sub-Saharan Africa ประกอบด้วย 48 ประเทศ (ไม่รวมประเทศในแถบแอฟริกาเหนือ จำนวน 5 ประเทศ คือ แอลจีเรีย อียิปต์ ลิเบีย โมร็อกโก และตูนิเซีย) อย่างไรก็ตาม ตามนิยามในรายงานของ IMF ประเทศในแถบแอฟริกาตอนใต้มีจำนวน 42 ประเทศ อาทิ แอฟริกาใต้ แองโกลา กานา เคนยา มาดากัสการ์ มอริเชียส และสวาซิแลนด์ ฯลฯ (แต่ไม่รวมประเทศเอริเทรีย จิบูตี โลบีเรีย มอริเตเนีย และซูดาน)

ทั้งนี้ ประเทศในแถบแอฟริกาตอนใต้ตามนิยามของ IMF แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมัน (Oil Producing Countries) จำนวน 9 ประเทศ ได้แก่ แองโกลา แคเมอรูน ชาด สาธารณรัฐคองโก โกตดิวัวร์ กาบอง อิเควทอเรียลกินี ไนจีเรีย เซาตูเมและปรินซิปี

- 2) กลุ่มประเทศที่ไม่ใช่ผู้ผลิตน้ำมัน (Non-oil Producing Countries) จำนวน 33 ประเทศ อาทิ เอธิโอเปีย โมซัมบิก แกมเบีย ฯลฯ

- **มูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิเพิ่มขึ้น** ในปี 2547 มูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิ (Net FDI Inflows) ของประเทศใน Sub-Saharan Africa เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 11 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากประเทศเหล่านี้ดึงดูดไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ทั้งน้ำมัน (พบมากในประเทศไนจีเรีย ซูดาน แอลจีเรีย และอิเควทอเรียลกินี) เพชร ทองคำ แพลตตินั่ม (พบมากในประเทศแอฟริกาใต้ บอตสวานา นามิเบีย และแซมเบีย) ซึ่งล้วนเป็นสินค้าโภคภัณฑ์สำคัญที่ระดับราคามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนเพื่อหาผลประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว ประกอบกับรัฐบาลของประเทศเหล่านี้ต่างมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนอย่างจริงจัง ด้วยการเร่งจัดปัญหาและอุปสรรคด้านการลงทุน โดยการผ่อนคลายนโยบายด้านการลงทุนต่าง ๆ และให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ในหลายประเทศยังเร่งแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะในกิจการก่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนเพิ่มขึ้น

- **ความสงบทางการเมือง** ปัจจุบันสถานการณ์ทางการเมืองของหลายประเทศใน Sub-Saharan Africa เริ่มมีเสถียรภาพดีขึ้น โดยส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลของประเทศเหล่านี้ได้เร่งปฏิรูประบบการเมืองสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น อาทิ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2548 รัฐบาลบุรุนดีได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ได้บัญญัติให้มีการแบ่งอำนาจการปกครองระหว่างชนเผ่าต่าง ๆ ในบุรุนดีอย่างชัดเจน เพื่อยุติความขัดแย้งระหว่างชนเผ่า Tutsi (สัดส่วนราว 14% ของประชากรบุรุนดีทั้งหมด) และชนเผ่า Hutu (สัดส่วนราว 85%) ซึ่งดำเนินมานานถึง 11 ปี นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2548 รัฐบาลโกตดิวัวร์ และกลุ่มกบฏ New Forces ซึ่งมีฐานที่มั่นอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ ได้ร่วมลงนามในข้อตกลงเจรจาสันติภาพระหว่างกัน โดยทั้ง 2 ฝ่ายตกลงที่จะยุติสงครามระหว่างกัน และให้มีการปลดอาวุธกองกำลังทหารโดยเร็วที่สุด รวมทั้งจะร่วมกันจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีโกตดิวัวร์ขึ้นในเดือนตุลาคม 2548 ด้วย

⇒ **แนวโน้มเศรษฐกิจของ Sub-Saharan Africa**

ล่าสุดเมื่อวันที่ 6-8 กรกฎาคม 2548 ที่ผ่านมา ที่ประชุมผู้นำกลุ่ม G-8 มีมติจะยกหนี้ให้แก่ประเทศยากจน 14 ประเทศ ในทวีปแอฟริกา อาทิ เอธิโอเปีย และมาลี ฯลฯ รวมทั้งจะให้เงินช่วยเหลือเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและลดความยากจนของประเทศเหล่านี้เป็นมูลค่าราว 25 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ก็ตาม แต่ก็ยังคงมีปัจจัยที่อาจบั่นทอนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ Sub-Saharan Africa อยู่หลายประการ อาทิ **ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองในบางประเทศ** ผลผลิตของแรงงานยังอยู่ในระดับต่ำ การระบาดของโรคเอดส์ นอกจากนี้ ประเทศที่พึ่งพารายได้จาก การส่งออกสิ่งทอเป็นหลัก อาทิ เคนเวิร์ด เลโซโท มาดากัสการ์ มอริเชียส และสวาซิแลนด์ ต้องเผชิญการแข่งขันที่สูงขึ้น จากการเปิดเสรีสิ่งทอโลกของ WTO เมื่อต้นปี 2548

ทั้งนี้ IMF คาดว่าเศรษฐกิจของ Sub-Saharan Africa จะขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็น 5.2% ในปี 2548 และ 5.6% ในปี 2549 เนื่องจากราคาน้ำมัน และสินค้าโภคภัณฑ์ที่สำคัญอื่น ๆ ในตลาดโลกยังคงอยู่ในระดับสูง โดยคาดว่าเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมัน อาทิ แองโกลา ซาอุดีอาระเบีย รัสเซีย และอิเควทอเรียลกินี ยังคงขยายตัวดี เนื่องจากมีการค้นพบแหล่งน้ำมันใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้เศรษฐกิจของ Sub-Saharan Africa จะมีแนวโน้มเติบโตดีขึ้น แต่รายได้ของประชากรในภูมิภาคนี้ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า “Millennium Development Goal of Halving Income Poverty” (ประชาชนมีรายได้ยังชีพน้อยกว่า 1 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน) โดยองค์การสหประชาชาติ (The United Nations) ตั้งเป้าหมายไว้ว่า ในอีก 10 ปีข้างหน้าหรือภายในปี 2558 จะลดระดับความยากจนของประชากรในแอฟริกา ให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่ง เมื่อเทียบกับปี 2533